

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	295
Land:	Armenien
Kilde:	Migrationsverket
Titel:	Armenien – rätts- och säkerhetssektorn efter revolutionen 2018
Udgivet:	2. september 2019
Optaget på baggrundsmaterialet:	18. maj 2020

Armenien

– rätts- och säkerhetssektorn efter revolutionen 2018

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Armenien – rätts- och säkerhetssektorn efter revolutionen 2018

2019-09-02, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Omslagsbild: CIA World Factbook

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

English summary.....	4
1. Inledning, metod och syfte.....	6
2. Bakgrund.....	7
2.1. Den postkommunistiska utvecklingen.....	7
2.2. Revolutionen 2018	8
2.3. Det politiska systemet och dess institutioner	8
2.4. Kort om kriminalitet i Armenien.....	9
3. Rätts- och säkerhetssektorns nuvarande funktionalitet.....	10
3.1. Det armeniska rättsväsendets uppbyggnad.....	10
3.2. Situationen efter revolutionen och kommande reformer.....	11
3.2.1. Polis.....	12
3.2.2. Åklagare	14
3.2.3. Domstol.....	15
3.3. Kontrollorgan och korruptionsbekämpning	16
3.3.1. Human Rights Defenders	16
3.3.2. Korruptionsbekämpning.....	17
4. Lifos sammanfattande slutsats	18
Källförteckning	19

English summary

The purpose of this report is to give an overview of the functionality of the Armenian administration within the justice and security sectors. The primary focus of the report are the functions that have been identified as central from a citizens' perspective, i.e. the official institutions that constitute the ultimate guarantee for the individual's possibility to exercise his or her rights. In this context, the traditional civilian justice and the security system, including the police force, the prosecution services and courts, have identified as central actors.

However, Armenia underwent a change of power after the revolution in May 2018, and the country is still in a transitional phase under which state institutions adapt to the new government and its future reform plans. Available information on the justice and security sector is scarce, and can quickly become outdated. Due to the current state of affairs in Armenia, it is not possible to make a solid review or analysis of the capacity and integrity of the Armenian state institutions. Consequently, the present report is more concise than Lifos' reports concerning this theme generally are. In light of the above, the report primarily addresses how the change of power has affected the relevant institutions' exercise of authority.

The report is based on up-to-date written reports, and information collected on a fact-finding mission to Armenia in May 2019. The sources that were consulted during the fact-finding mission include Armenian government representatives, local NGOs, international organizations, and representatives of foreign missions.

Based on the findings of this report Lifos can conclude the following. The Armenian state administration is in a start-up phase after its Velvet Revolution in 2018, and the new government has set ambitious goals to reform the judiciary as well as to fight corruption. Initial anti-corruption measures have been taken. Thus, corrupt individuals and oligarchs have taken a step back and do not exercise the same influence as they did under the previous government. For how long the current situation will remain is likely depending on the time frame for the initiation of the planned reforms, and the success of their implementation. The fact that the current Prime Minister, Nikol Pashinyan, is not part of the old system may be both advantageous and disadvantageous. On the one hand, it is possible for the Prime Minister to direct fierce critique, and take comprehensive action, towards the old system. On the other hand, he might face difficulties in getting influential individuals on board in the reform process to align institutions to what several sources refer to as the 'new Armenia'.

At the time of writing, neither the structure of the police, nor the prosecutor's office or the judicial system has changed since the revolution. The only structural change is the creation of an anti-corruption unit within the security service. However, awaiting the upcoming reforms, Armenia's

police and judiciary institutions face a situation in where they do not know how to act in relation to the new government, and thus tend to act passively in their exercise of authority. In other words, a system remains in which police, prosecutors and courts act on the basis of orders 'from above', i.e. from the executive power or high political actors, and from high decision makers within their own organization. In the absence of such orders, they now face a situation where they do not know what is expected of them. Nonetheless, it should be emphasized that public order is still maintained and that the day-to-day work of the police and the judiciary is ongoing.

As mentioned, given the current political situation, it is not possible to fully evaluate the justice and security sector system in terms of capacity and integrity, or to draw conclusions that are sustainable over time. It is important to point out, however, that all actors in the legal and security sector to varying degrees did constitute tools for the previous, more authoritarian regime, and that there were factors, particular political influence and other types of corruption, which seriously threatened their integrity. Despite significant personnel changes within these institutions following the revolution, and despite the ambitious reform plans of the new government, such practices cannot yet be ruled out.

1. Inledning, metod och syfte

Det vanligaste asylskälet som återopades av armeniska asylsökanden i Sverige under 2017 och 2018 var en hotbild stammande från en privat konflikt och avsaknaden av adekvat myndighetsskydd i Armenien. Ett informationsbehov bedöms därför finnas inom Migrationsverkets asylprövning avseende den armeniska statsförvaltningens funktionalitet inom rätts- och säkerhetssektorn.

Armenien genomgick nyligen ett maktskifte efter sin s.k. ”sammetsrevolution” i maj 2018 och landet befinner sig fortfarande i en övergångsfas där statliga institutioner anpassar sig efter det nya styret och framtida reformer planeras. Tillgänglig information om rätts- och säkerhetssektorn är knapp och kan snabbt komma att bli inaktuell. Med anledning av den rådande situationen och informationsläget är det inte möjligt att göra en solid genomgång och analys av den armeniska rätts- och säkerhetssektorns kapacitet eller integritet. Rapporten är av den anledningen mer kortfattad och allmänt hållen än vad Lifosrapporter avseende rätts- och säkerhetssektorer i regel är. Syftet med rapporten är att redovisa polis-, åklagar- och domstolsväsendets struktur och översiktligt beskriva hur maktskiftet har påverkat dessa institutioners myndighetsutövning.

Rapporten bygger på aktuell skriftlig rapportering och information insamlad i samband med en utredningsresa i maj 2019. Bland konsulterade källor återfinns armeniska myndighetsföreträdare, lokala frivilligorganisationer, internationella organisationer och utländska beskickningar.

2. Bakgrund

2.1. Den postkommunistiska utvecklingen

Armeniens utveckling under och efter den sovjetiska eran har till stor del präglats av förhållandet till Azerbajdzjan och konflikten om Nagorno-Karabach. Det omstridda området är territoriellt omslutet av Azerbajdzjan, men domineras demografiskt av armenier. Konflikten har lett till importblockader från Azerbajdzjan gentemot Armenien vilket har isolerat landet och hårt påverkat armenisk ekonomi i negativ riktning. Det har även skapat etniska spänningar mellan azerbajdzjaner och armenier vilket har lett till stora folkflyttningar och emellanåt eskalerat till etniskt motiverade mord. Utrikespolitiska institutet (UI) uppger att konflikten vid vapenvilan 1994 hade krävt åtminstone 25 000 dödsfall och genererat upp emot en miljon flyktingar i Armenien och Azerbajdzjan.¹

Den 23 september 1991 utropade Armenien självständighet från Sovjetunionen. Senare samma år eskalerade konflikten i Nagorno-Karabach där semimilitära grupper utförde sabotage, mord och skapade terror. I maj 1994 ingick parterna vapenvila och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) lade fram en fredsplan år 1997. Efter hård press från medlarna, och med hänvisning till isoleringens förödande effekter på Armeniens ekonomi, godtog slutligen dåvarande president Levon Ter-Petrossian fredsplanen enligt vilken Nagorno-Karabach skulle erhålla stor självbestämmanderätt men officiellt tillhöra Azerbajdzjan.² Konflikten har sedan dess varit pågående, men är mer av en frusen karaktär med några uppflammande fall av våld eller sammandrabbningar. Området kontrolleras fortsatt av Armenien men det internationella samfundet betraktar enklaven som *de jure* en del av Azerbajdzjan.³

Ryssland är Armeniens största bilaterala handelspartner (större än alla EU-medlemsländer sammantaget). Remitteringar från Ryssland utgör 12–15 procent av Armeniens BNP. Därtill dominerar Ryssland alla nyckelfaktorer för att hålla Armeniens infrastruktur levande – Armenien är beroende av rysk olja, gas, elektricitet och kärnkraft. Ryssland är även en strategisk partner, det finns ryska trupper placerade i armeniskt territorium för att säkra gränsen mot Turkiet och ge stöd inom luftförsvaret. Det finns en vilja, särskilt bland yngre armenier, om att närma sig EU men en sådan utveckling hämmas av det omfattande ryska stödet som utgör en utgångspunkt för regeringens agerande.⁴

¹ Utrikespolitiska institutet (UI), Landguiden [betaltjänst], *Modern historia*, 2017-04-30, [url](#) (Hämtad 2019-08-13).

² Ibid.

³ International Crisis Group (ICG), *Old Conflict, New Armenia: The View from Baku*, 2019-02-08, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

⁴ Utländsk beskickning (A), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02; European Council on Foreign Relations (ECFR), *Paradox of power: Russia, Armenia, and Europe after the Velvet Revolution*, 2019-08-07, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

2.2. Revolutionen 2018

De protester som hölls i april och maj 2018, företrädesvis i Jerevan, hade sin upprinnelse i de konstitutionella förändringar som antogs under 2015. Ändringarna innebar att makt flyttades från presidentämbetet till parlamentet. Tätt därpå tillträdde Serzj Sargsian premiärministerposten efter två mandatperioder som president. Politiska motståndare såg författningsändringarna och övergången till premiärministerposten som ett sätt för Sargsian att bibehålla sin makt och stora protester utlöstes. Protesterna leddes av Nikol Pasjinian, dåvarande parlamentariker och ledare för partiet *Civil Contract*. Protesterna var av en fredlig karaktär och ledde slutligen till Sargsians avgång. Pasjinian valdes till premiärminister av parlamentet kort därpå.⁵ Efter maktskiftet i maj påbörjade Pasjinian en anti-korruptionskampanj som framförallt riktade in sig mot personer med kopplingar till det tidigare styret.⁶ Ett av Pasjinians nyckellöften under protesterna var att hålla Armeniens första demokratiska val.⁷ Ett parlamentsval genomfördes i december 2018 där Pasjinians allians ”My Step Alliance” vann med en överväldigande majoritet och där det tidigare styrande partiet Republikanska partiet inte fick tillräckligt med röster för att komma över femprocentsspärren. Partiet finns därmed inte längre representerat i parlamentet.⁸

I februari presenterade Pasjinians regering sitt officiella femårsprogram. I vilket regeringen uttalade intentioner om att bl.a. bekämpa korruption och inrätta ett system där oligarkstyrda karteller inte kontrollerar en oproportionerligt stor del av marknaden, som de tidigare har gjort, och därmed skapa bättre förutsättningar för att etablera affärsverksamhet.⁹

2.3. Det politiska systemet och dess institutioner

Armenien är en parlamentarisk republik där författningen bygger på principen om maktindelning mellan verkställande, lagstiftande och dömande organ.¹⁰

Nationalförsamlingen (parlamentet) består av 101 platser som kan utökas genom kompenserande mandat om ett parti skulle få över två tredjedelars majoritet. Platserna i parlamentet tillsätts genom proportionerliga val där

⁵ BBC News, *Why Armenia ‘Velvet Revolution’ won without a bullet fired*, 2018-05-01, [url](#) (Hämtad 2018-08-15).

⁶ BBC News, *Armenia election: Gloves come off after ‘Velvet Revolution’*, 2018-12-08, [url](#) (Hämtad 2019-08-15); Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), *Armenia Continues Systematic Anti-Corruption Campaign*, 2018-07-27, [url](#) (Hämtad 2018-08-16).

⁷ BBC News, 2018-12-08.

⁸ BBC News, *Armenia country profile*, 2018-12-20, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

⁹ ECFR.

¹⁰ UI, Landguiden [betaltjänst], *Politiskt system*, 2018-12-10, [url](#) (Hämtad 2019-08-15); Armenien, The Government of the Republic of Armenia, *State administration system*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

ledamöter utses genom ett proportionellt valsysteem baserat på partilistor. En femprocentsspärr gäller för att enskilda partier ska komma in i parlamentet och för valallianser finns en tröskel på sju procent. Därtill är fyra platser reserverade för etniska minoriteter.¹¹ Premiärministern utses formellt av presidenten men parlamentet väljer först ut en kandidat.¹²

Presidenten utsågs tidigare genom allmänna val för en mandatperiod omfattande fem år och med möjlighet till att väljas om en gång. Innan författningsändringar 2015 hade presidenten en roll som kritiserades för att i praktiken skapa obalans i maktdelningsprincipen. Genom ändringarna har presidentens roll reducerats till att vara framförallt ceremoniell och de tidigare kritiserade maktbefogenheterna har förflyttats till parlamentet och premiärministern. Sedan författningsändringarna 2015 utnämns presidenten istället genom val i ett elektorskollegium som består av parlamentsledamöter och representanter från provinsförsamlingarna. Presidenten väljs numera för mandatperioder omfattande sju år utan möjlighet till omval.¹³

Trots att den armeniska statsapparaten i teorin ska bygga på maktdelningsprincipen har det politiska inflytandet över rättsväsendet varit stort.¹⁴ Brottsbekämpande och rättsvårdande organ har subordinerat sig order från den exekutiva makten och politiska krafter.¹⁵ Frågan om rättsväsendets oberoende och korruptionsbekämpning är en uttalad huvudfråga hos Pasjinian och den nya regeringen.¹⁶

2.4. Kort om kriminalitet i Armenien

Företrädaren för en utländsk beskickning beskriver Armenien som ett säkert land med låg kriminalitet. Det finns organiserad brottslighet i landet men företrädaren menar att denna verksamhet inte påverkar säkerheten för folk i allmänhet.¹⁷ Även UI beskriver den offentliga brottsligheten som låg, men samtidigt är organiserad brottslighet och korruption utbredda problem.¹⁸ *Transparency International* (TI) rankar Armenien på plats 105 av 180 i sitt korruptionsindex.¹⁹

Enligt uppgifter från Armeniens riksåklagare som har citerats av nyhetssajten *News.am* registrerades 38 mord i Armenien 2018, vilket är det lägsta antalet fall på 38–40 år. Därtill ska antalet våldsbrott såsom svåra

¹¹ UI, 2018.

¹² Ibid.; The Government of the Republic of Armenia.

¹³ UI, 2018.

¹⁴ Ibid; Utländsk beskickning (A); Utländsk beskickning (B), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02; Transparency International (TI), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-04-30.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Utländsk beskickning (A).

¹⁷ Ibid.

¹⁸ UI, Landguiden [betaltjänst], *Sociala förhållanden*, 2016-06-16, [url](#) (Hämtad 2019-08-16).

¹⁹ TI, *Armenia*, 2018, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

skador och ofredanden ha minskat kraftigt.²⁰ Å andra sidan har antalet anmälda brott ökat, under 2018 registrerades 22 551 brott vilket innebär en ökning med 11,2 procent i förhållande till antalet registrerade brott under 2017.²¹

3. Rätts- och säkerhetssektorns nuvarande funktionalitet

3.1. Det armeniska rättsväsendets uppbyggnad

Den armeniska polisen svarar direkt till regeringen och består av en centralfunktion och elva territoriella polisavdelningar. Myndigheten leds av en chefspolis som utses formellt av presidenten, men kandidater föreslås av premiärministern.²²

Det finns aktörer inom polisen som kan genomföra utredningar. Utredningskommittén är ett oberoende utredande organ vars generaldirektör rapporterar direkt till premiärministern. Enligt uppgifter från två representanter utför kommittén 95 procent av alla förundersökningar i Armenien. Utredningskommittén har en territoriell representation i hela landet och de regionala organisationsenheterna utreder brott i sina respektive geografiska områden. Det finns även specialiserade brottsutredande avdelningar på huvudkontoret.²³ Andra aktörer som kan genomföra förundersökningar är säkerhetstjänsten (brott som relaterar till nationell säkerhet), *Special Investigation Committee* (utreder brott där förövaren är en högt uppsatt tjänsteman, politiker, poliser etc.) och *State Revenue Committee* (skattebrott och illegalt företagande).

En utredning kan initieras av samtliga organ inom brottsbekämpning (eng. "law enforcement"). Under förundersökningarna samarbetar utredningskommittén nära med andra brottsbekämpande organ. Polis och säkerhetstjänst ska exempelvis stå till kommitténs förfogande. Åklagarna har ett tillsynsmandat över förundersökningarna och beslutar om åtal ska väckas eller inte. Kommittén kan också avbryta en förundersökning om den bedömer att skuldfrågan inte är bevisad, men inom sitt tillsynsmandat har åklagarna i uppdrag att kontrollera sådana bedömningar och beslut. Ett beslut om att avsluta en förundersökning kan överprövas.²⁴

Åklagarväsendets befogenheter definieras i konstitutionen och myndigheten leds av en chefsåklagare som väljs av parlamentet. Chefsåklagaren utses för

²⁰ News.am, *Attorney General: Lowest murder rate recorded in Armenia last year*, 2019-05-02, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

²¹ News.am, *Prosecutor General: Crimes in Armenia increase by 11.2% in 2018*, 2019-05-02, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

²² Interpol, *Armenia*, [odaterad], [url](#) (Hämtad 2019-08-16); Hetq Online, *Pashinyan Appoints Valery Osipyan Chief of Armenia Police*, 2018-05-10, [url](#) (Hämtad 2019-08-16).

²³ Armenien, *Investigative Committee*, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03.

²⁴ Ibid.

en period omfattande sex år och utser all övrig personal inom myndigheten. Viktiga befogenheter är att väcka åtal, övervaka förundersökningar, föra talan i rätten och att övervaka verkställighet av domar. En annan befogenhet är att initiera fall i rätten som handlar om att skydda statens intressen. Åklagarmyndigheten har inte några egna utredare och bedriver inte egna förundersökningar, istället har man som tidigare nämnt ett tillsynsmandat över förundersökningarna.²⁵ Åklagarmyndigheten har territoriell representation i hela Armenien. I varje *marz* (distrikt) finns ett åklagarkontor och sju distriktsåklagare finns i Jerevan. Åklagarmyndigheten består av 347 åklagare och cirka 30 procent utgörs av kvinnor.²⁶

I distrikten finns inte specialiserade åklagare utan endast allmänåklagare, det finns dock allmänåklagare som är specialiserade på att arbeta med minderåriga i varje distrikt. Specialiserade åklagare är organiserade i specialavdelningar: en enhet hanterar korruption och ekonomisk brottslighet, en annan den allmänna säkerheten och en tredje hanterar särskilt allvarliga eller viktiga brott. Det finns inga tydliga gränsdragningar mellan dessa enheter. De tre enheterna ansvarar även för att övervaka förundersökningar som bedrivs av säkerhetstjänsten, Special Investigation Committee och State Revenue Committee.²⁷

Domstolsväsendet består av allmänna domstolar på olika nivåer och särskilda domstolar för ekonomiska och militära frågor. Författningsdomstolen har i uppgift att kontrollera att lagar inte strider mot författningen.²⁸

Supreme Judicial Council (SJC) är ett konstitutionellt organ som grundades under 2018. Rådet består av fem domare och ytterligare fem ledamöter. SJC ska garantera oberoende domstolar, utnämna domare och har det operativa ansvaret för hela domstolsväsendet. Ledamöterna av SJC valdes av parlamentet under 2018.²⁹

3.2. Situationen efter revolutionen och kommande reformer

Företrädaren för en internationell organisation betonar att situationen i Armenien efter revolutionen skiljer sig stort från den som rådde före. Efter maj 2018 har politiska förändringar skett och respekten för mänskliga rättigheter har förbättrats, ramverket i sig är öppnare och har förbättrats. Den bristande maktseparationen har tidigare varit ett problem men idag är situationen annorlunda enligt företrädaren, som lyfter det stora rättsfall som

²⁵ Armenien, åklagarmyndigheten, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Armenien, justitiedepartementet, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03.

²⁹ Ibid.

drivs mot den före presidenten för händelserna 2008³⁰, där det inte ska finnas någon politisk inblandning från den nya regeringen.³¹

Reformer av rättssektorn och korruptionsbekämpning står högt upp på den nya regeringens agenda.³² Företrädaren för en utländsk beskickning menar att det är svårt att bedöma vilken tilltro man ska ha till den nya regeringen och dess ambitioner. Premiärministerns uttalade hängivenhet till rättsstaten, korruptionsbekämpning och att föra Armenien närmare EU-standard bedöms som genuin. Vidtagna åtgärder har varit spektakulära men emellertid inte fullständiga. Det saknas ett strategiskt och väl förberett förhållningssätt för reformplanerna.³³

Vid konsultation i maj 2019 uppgav en företrädare för det armeniska justitiedepartementet att tidigare handlingsplaner från den förra regeringen hade stoppats och att departementet arbetade med att ta fram en strategi för reformer av rättsväsendet mellan åren 2019 och 2024. Målet var att strategin skulle antas i juni eller juli 2019³⁴, i skrivande stund finns inga tillgängliga uppgifter för Lifos om att en sådan strategi ska ha antagits av parlamentet. Enligt justitiedepartementets företrädare kommer strategin innehålla förslag om ett omfattande reformpaket av rättsväsendet och inkludera fängelsesystemet och upprättandet av ett "e-government".³⁵ Strategin har utarbetats i dialog med civilsamhället enligt justitiedepartementets representant. De områden som reformerna ska säkra är ansvarsutkrävande, transparens och självständighet inom bl.a. domstolar, åklagarväsendet och fängelsesystemet. Polisen inkluderas inte i strategin för reformer av rättsväsendet.³⁶

Justitiedepartementet arbetar även med att ta fram en ny strategi för mänskliga rättigheter som ska gälla från 2020 till 2022. Även i detta arbete har en dialog förts med civilsamhället enligt justitiedepartementets representant.³⁷

3.2.1. Polis

Ett stort antal personer inom statliga institutioner, inklusive polisen, förlorade sina tjänster vid maktskiftet. Enligt en företrädare för en utländsk beskickning berodde personalskiftet inom polisen på att många hade tillsatts p.g.a. partitillhörighet och att det framförallt har rört sig om anklagelser om

³⁰ Den 1 mars 2008 upplöste armenisk polis och militärstyrkor en demonstration i Jerevan med våld vilket resulterade i tio dödsfall, se exempelvis: Europarådet, *Special Mission to Armenia by Thomas Hammarberg, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe*, 2008-03-20, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

³¹ Internationell organisation, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02.

³² Ibid.; Utländsk beskickning (A).

³³ Utländsk beskickning (A).

³⁴ Justitiedepartementet.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid.

³⁷ Ibid.

korruption, bristande kompetens eller misskötsel.³⁸ TI uppger likaså att det har skett byten inom polisens, utredningskommitténs (Special Investigation Committee) och säkerhetstjänstens ledningar och att åtal har väckts mot högt uppsatta tjänstemän. Många har lämnat systemet men TI uppger att det inte enbart är p.g.a. avskedningar; vissa har lämnat frivilligt, andra i protest och ytterligare andra har gått i pension. TI beskriver en rörig övergång inom polisen med en oklar riktning som saknar förutsägbarhet. Polisen är i behov av en omorganisation. Trots ett stort personalskifte finns det fortfarande tveksamma personer anställda inom polisen, däribland vissa ökända individer. Polischefen har exempelvis ett tveksamt förflutet men har premiärministerns tillit enligt TI.³⁹

Enligt en företrädare för en utländsk beskickning var det tidigare styret förhållandevis auktoritärt och polisen användes som ett medel för att inskränka armeniernas frihet, exempelvis genom att stävja demonstrationer. Enligt företrädaren värnar den nuvarande regeringen om frihet, civila rättigheter och transparens. Behovet av att reformera rättsväsendet är således högst aktuellt. Sedan Pansjinjan kom till makten har polisen hållit sig till lagarna och de har blivit försiktigare med att använda sina maktmedel. Delvis beror denna situation på att det i dagsläget finns goda möjligheter att handlingar som ligger utanför lagens ramar offentliggörs och utreds.⁴⁰ Flera källor beskriver dock hur polisens försiktighet framförallt är en effekt av en stor osäkerhet som har infunnit sig efter revolutionen; polisen har hamnat i en obekant sits när de inte längre mottar direkta order uppifrån, de är osäkra på hur de ska reagera, och tenderar på så vis att vara för inaktiva. Polisens roll beskrivs som svag i den nuvarande situationen.⁴¹

Enligt TI upprätthåller polisen fortfarande allmän ordning trots sin svaga roll. TI kan skönja en viss förbättring inom polisen sedan revolutionen, de uppvisade ett förbättrat agerande under valet i december 2018.⁴²

I ovannämnda strategier för att reformera rättsväsendet inkluderas inte polisen.⁴³ Pasjinian har dock uttalat planer på att reformera trafikpolisen och skapa en ny patrullpolis.⁴⁴ Den nuvarande polischefen har dock uttalat en ambition om att etablera en modern patrullpolis baserad på västerländska modeller i slutet av 2019.⁴⁵

³⁸ Utländsk beskickning (A).

³⁹ TI, 2019.

⁴⁰ Utländsk beskickning (A).

⁴¹ Ibid.; Utländsk beskickning (B); TI, 2019; JAMnews, *After the revolution: the first year in the new Armenia*, 2019-04-25, [url](#) (Hämtad 2019-08-15).

⁴² TI, 2019.

⁴³ Justitiedepartementet.

⁴⁴ Armenien, The Office of the Prime Minister of the Republic of Armenia, *"The citizens of Armenia should be sure that the only purpose of the police service is to ensure their rights, security and freedoms"* – PM attends expanded meeting of RA Police Board, 2019-01-26, [url](#) (Hämtad 2019-08-16).

⁴⁵ Armenpress, *Police's 2019 budget to comprise 61.9 billion AMD*, 2018-11-06, [url](#) (Hämtad 2019-08-23); Overseas Security Advisory Council (OSAC), *Armenia 2019 Crime & Safety Report*, 2019-01-03, [url](#) (Hämtad 2019-08-16).

Det finns sedan tidigare kapacitetsproblem i utredningsarbetet och i att motivera beslut (exempelvis varför ett fall läggs ner eller tas vidare) enligt TI. Polisen har länge varit underfinansierad, mellan 2008 och 2018 tiodubblades statsbudgeten medan polisens budget femdubblades under samma tidsperiod.⁴⁶ Företrädare för den armeniska utredningskommittén uppger att det generellt sett finns tillräckliga resurser för dess arbete även om vissa saker emellanåt kan dra ut på tiden.⁴⁷

Vid frågan om polisens möjlighet att bereda enskilda individer skydd är TI:s företrädare tveksam och uppger att det varierar från fall till fall – en hbtq-person skulle exempelvis ha mycket svårt att få skydd. Företrädaren skulle själv inte vända sig till polisen p.g.a. bristande tillit och uppger att folk i allmänhet inte litar på polisen i Armenien.⁴⁸

3.2.2. Åklagare

Som tidigare nämnt förlorade ett stort antal statliga tjänstemän sina positioner vid maktskiftet. Inom åklagarmyndigheten var personskiftet mer omfattande ju högre upp i graderna man kom, enligt företrädaren för en utländsk beskickning. Företrädaren beskriver skiftet på toppnivå som ”substantiellt”.⁴⁹

TI uppger att åklagarmyndigheten, liksom polisen, inte har någon vana av att arbeta särskilt självständigt utan har tidigare agerat utefter order uppifrån och har i dagsläget därför svårt att veta hur de ska arbeta.⁵⁰

En representant för åklagarmyndigheten uppger att den armeniska befolkningens engagemang är mycket högt sedan revolutionen. Befolkningen uppmärksammar oegentligheter mer, anmäler brott och följer upp fall i högre utsträckning och även media är aktivt i sådana fall. Företrädaren beskriver det som ”omöjligt att dölja något” i dagsläget, och ger som exempel att det skulle vara omöjligt att tänka sig att någon skulle torteras av statliga institutioner utan att detta hade uppmärksamrats. Som en konsekvens har antalet avslöjade korruptionsfall ökat.⁵¹

Representanten uppger att åklagarmyndigheten inte kommer att reformeras om dess mandat inte ändras.⁵²

⁴⁶ TI, 2019.

⁴⁷ Investigative Committee.

⁴⁸ TI, 2019.

⁴⁹ Utländsk beskickning (A).

⁵⁰ TI, 2019.

⁵¹ Åklagarmyndigheten.

⁵² Ibid.

3.2.3. Domstol

En utländsk beskickning beskriver rättsväsendet som icke-fungerande då handläggningen tar mycket lång tid och det straffrättsliga förfarandet bygger på att en åtalad i praktiken måste bevisa sin oskuld. Häktningstiderna kan sträcka sig över flera år. Allmänheten känner inte tillit till rättssystemet då politiskt inflytande i form av ”order uppifrån” och mutor var mycket vanligt. I dagsläget är även domstolsväsendet i en sits där de inte vet hur de ska agera när det har slutat komma order uppifrån.⁵³ Även justitiedepartementets företrädare förklarar att rättsväsendets självständighet från den exekutiva makten och politiska aktörer har varit dess största utmaning under hela Armeniens självständighetsperiod.⁵⁴

Åklagarmyndighetens företrädare är av uppfattningen att Armeniens domare garanterar rättvisa rättegångar och att det inte vore ett korrekt utlåtande att säga att de gör ett bra eller dåligt jobb – de är överbelastade och har ett behov av mer personal, men domarna i sig är professionella.⁵⁵ Även Armeniens ombudsmannafunktion uppger att domstolarna är överbelastade och att handläggningstiderna kan bli långa.⁵⁶

Allmänhetens tillit till rättsväsendet är låg.⁵⁷ TI hänvisar till en mätning från 2015/16 som visade på ett lågt förtroende för rättsvårdande myndigheter och där 43 procent av de tillfrågade uppfattade domstolarna som korrupta.⁵⁸

Företrädaren för en internationell organisation uppger att det har funnits många korrupta domare och att initierandet av en granskningsprocess (eng. ”vetting”) diskuteras. Företrädaren menar att det i reformarbetet är viktigt att ställa sig frågan om man ska ändra på systemet eller människorna i det; granskningsprocessen i Albanien som till stor del valde den senare strategin beskrivs som ett misstag som bör undvikas.⁵⁹ Även justitiedepartementet beskriver att fallet Albanien har tagits i beaktande vid framtagandet av den nya reformstrategin och att en kärnfråga är hur omfattande reformerna ska vara. Vid en total utrensning, i likhet med Albanien, skulle alla domare kunna komma att avskedas men den arbetsgrupp som har arbetat med strategin har diskuterat hur man skulle kunna göra befintliga domare bättre och hur man kan lätta på deras arbetsbörda. En granskningsprocess är ett möjligt inslag i strategin och även ett oberoende antikorrupsionsorgan, men allt beror på vad som beslutas genom strategin.⁶⁰ Den 15 juni 2019 rapporterade medieplattformen *JAMnews* att ett stort antal domare hade

⁵³ Utländsk ambassad (B).

⁵⁴ Justitiedepartementet.

⁵⁵ Åklagarmyndigheten.

⁵⁶ Human Rights Defender (HRD), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03.

⁵⁷ TI, 2019; Justitiedepartementet.

⁵⁸ TI, 2019.

⁵⁹ Internationell organisation.

⁶⁰ Justitiedepartementet.

avgått från sina tjänster under juni månad efter att premiärministern hade uttalat sig om att alla domare behöver genomgå en granskningsprocess.⁶¹

En internationell organisation uppger att det största problemområdet inom rättsväsendet är förhållandet mellan justitiedepartementet, SJC och domstolsväsendet där gränsdragningarna är oklara. SJC har problematiska befogenheter och den internationella organisationens företrädare uttrycker en oro för att råden kan försöka säkra den förra regeringens makt.⁶² Enligt justitiedepartementet kan den nya strategin komma att innehålla en komponent av förändringar av SJC, men sådana förändringar skulle kräva ändringar i författningen.⁶³

3.3. Kontrollorgan och korruptionsbekämpning

3.3.1. Human Rights Defenders

Human Rights Defenders (HRD) är en konstitutionell institution med ett brett mandat som ombudsman och att arbeta med mänskliga rättigheter. HRD bevakar missförhållanden och beslut hos statliga institutioner och verkar sedan 2015 även inom de delar av den privata sektorn som tillhandahåller ”public service”. HRD saknar mandat att intervensera i enskilda rättsfall men kan lyfta problem på systemnivå.⁶⁴

Kvantitetsmässigt mottar HRD framförallt klagomål som riktar sig mot polisen, vilket representanten tror beror på polisens breda mandat att ansvara för att utfärda handlingar, ha hand om frihetsberövanden och allmänhetens mötesfrihet.⁶⁵

HRD har tre kontor ute i landet – i söder, norr och de centrala delarna. Det pågår ett arbete med att öppna fler kontor. Närmare 80 anställda arbetar på HRD där en majoritet är kvinnor. Det finns även kvinnliga chefer men inte på några högre beslutsfattande poster.⁶⁶

HRD uppger att det finns både systematiska och återkommande problem inom rättsväsendet. HRD har framförallt lyft problem med domstolsbeslut vad gäller häktning och våld i hemmet.⁶⁷

⁶¹ JAMnews, *Officials, staff of Armenian judicial system resign en masse*, 2019-06-15, [url](#) (Hämtad 2019-06-15).

⁶² Internationell organisation.

⁶³ Justitiedepartementet.

⁶⁴ HRD.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

3.3.2. Korruptionsbekämpning

Korruption är ett omfattande problem i Armenien. Pasjinian har uttalat ambitioner om att bekämpa korruption på alla nivåer och det är en prioriterad fråga hos den nya regeringen.⁶⁸ Enligt en utländsk beskickning har den nya regeringens åtgärder och inställning skapat en situation där korruptionen inte längre sker lika öppet, korrupta personer tar en större risk idag än innan revolutionen. Korruption förekommer fortfarande men i skymundan. Även nepotism och nätverk är ett problem i landet och företrädaren skulle inte utesluta att detta fortsatt förekommer efter revolutionen.⁶⁹

Företrädaren för en internationell organisation bekräftar att den nya regeringen lägger mycket fokus på korruptionsbekämpning. En fördel för Pansjinjan är att han inte ”kommer från systemet” och därför kan förklara krig mot det på det sätt han gör. Enligt företrädaren är hela systemet korrupt, men oligarker saknar politiskt inflytande i dagsläget och håller en låg profil.⁷⁰

Innan revolutionen hade företrädaren för TI aldrig sett något fall av korruption på hög nivå utredas i Armenien, även när oegentligheter var uppenbara. Korruption på lägre nivå utreddes dock och den vanligaste typen var skattebrott. Nu pågår utredningar även mot högt uppsatta personer.⁷¹

I nuläget är både Special Investigation Committee och säkerhetstjänsten involverade i korruptionsbekämpningen och TI:s företrädare beskriver situationen som rörig. Enligt TI har säkerhetstjänsten tagit täten för utredningar om korruption utan att ha laglig grund för detta, och det finns därför ett behov av att reformera strukturen för korruptionsbekämpning.⁷²

⁶⁸ Utländsk beskickning (A); TI, 2019.

⁶⁹ Utländsk beskickning (A).

⁷⁰ Internationell organisation.

⁷¹ TI, 2019.

⁷² Ibid.

4. Lifos sammanfattande slutsats

Armenien befinner sig i en uppstartsfas efter dess ”sammetsrevolution” i maj 2018. Den nya regeringen har uttalat ambitiösa mål om att reformera rättsväsendet och bekämpa korruptionen i landet. För närvarande befinner man sig i startgruperna för att initiera reformerna, men handlingsplaner och strategier utarbetas fortfarande. Initiala antikorrupsionsåtgärder har vidtagits och korrupta individer och oligarker har tagit ett steg tillbaka. Hur länge denna situation kvarstår är sannolikt beroende av huruvida reformarbetet initieras inom en snar framtid och dess implementering. Att Pansjinjan inte kommer inifrån systemet beskrivs som både en nackdel och en fördel. Å ena sidan kan premiärministern komma med häftigt kritiska utlåtanden och vidta omfattande åtgärder, men å andra sidan medför det faktum att han är en person som kommer utifrån också en uppförsbacke i att få inflytelserika personer ombord i reformprocessen där statliga institutioner ska anpassas utefter Pasjinians ”nya Armenien”.

I skrivande stund har strukturen hos polisen, åklagarmyndigheten och domstolsväsendet inte ändrats sedan revolutionen. Den enda strukturella förändring som har skett är att en antikorrupsionsenhet har skapats inom säkerhetstjänsten. I väntan på det kommande reformarbetet befinner sig dock Armeniens rättsväsende i en låst position – rättsväsendets institutioner agerade tämligen osjälvständigt under den tidigare administrationen och det finns en tendens till passivitet i myndighetsutövningen i väntan på en kommande administration som ännu inte tagit form under den nya regeringen. Med andra ord kvarstår ett system där polis, åklagare och domstolar har agerat utifrån order ’uppifrån’, dvs. från den exekutiva makten eller politiska aktörer samt från beslutsfattare inom den egna organisationen, men nu står inför en situation där de inte längre får sådana instruktioner och inte riktigt vet vad som förväntas av dem. Det bör dock betonas att allmän ordning upprätthålls i Armenien och att reguljärt arbete fortgår inom polis- och rättsväsendet.

Givet det nuvarande politiska läget är det inte möjligt att på ett fullödigt sätt utvärdera rätts- och säkerhetssektorn på systemnivå vad gäller kapacitet och integritet, eller att dra slutsatser om detsamma som är hållbara över tid. Det är dock av vikt att poängtera dels att samtliga aktörer inom rätts- och säkerhetssektorn i varierande grad utgjorde redskap för en mer auktoritär regim, dels att det hos aktörerna fanns faktorer, framförallt i form av politisk påverkan och andra typer av korruption, som allvarligt hotade deras integritet. Även om det skett omfattande personella förändringar hos aktörerna sedan revolutionen, och trots ambitiösa reformplaner hos det nya politiska styret, kan dessa faktorer ännu inte avskrivas.

Källförteckning

Elektroniska källor

Armenien, The Government of the Republic of Armenia, *State administration system*, [odaterad], <https://www.gov.am/en/gov-system/> (Hämtad 2019-08-15)

Armenien, The Office of the Prime Minister of the Republic of Armenia, *"The citizens of Armenia should be sure that the only purpose of the police service is to ensure their rights, security and freedoms"* – PM attends expanded meeting of RA Police Board, 2019-01-26, <https://www.primeminister.am/en/press-release/item/2019/01/26/Nikol-Pashinyan-meeting-Police/> (Hämtad 2019-08-16)

Armenpress, *Police's 2019 budget to comprise 61.9 billion AMD*, 2018-11-06, <https://armenpress.am/eng/news/953483/> (Hämtad 2019-08-23)

BBC News, *Why Armenia 'Velvet Revolution' won without a bullet fired*, 2018-05-01, <https://www.bbc.com/news/world-europe-43948181> (Hämtad 2019-08-15)

BBC News, *Armenia election: Gloves come off after 'Velvet Revolution'*, 2018-12-08, <https://www.bbc.com/news/world-europe-46486787> (Hämtad 2019-08-15)

BBC News, *Armenia country profile*, 2018-12-20, <https://www.bbc.com/news/world-europe-17398605> (Hämtad 2019-08-15)

European Council on Foreign Relations (ECFR), *Paradox of power: Russia, Armenia, and Europe after the Velvet Revolution*, 2019-08-07, https://www.ecfr.eu/publications/summary/russia_armenia_and_europe_after_the_velvet_revolution (Hämtad 2019-08-15)

Europarådet, *Special Mission to Armenia by Thomas Hammarberg, Commissioner for Human Rights of the Council of Europe*, 2008-03-20, <https://rm.coe.int/16806db879> (Hämtad 2019-08-15)

Hetq Online, *Pashinyan Appoints Valery Osipyan Chief of Armenia Police*, 2018-05-10, <https://hetq.am/en/article/88698> (Hämtad 2019-08-16)

International Crisis Group (ICG), *Old Conflict, New Armenia: The View from Baku*, 2019-02-08, <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/nagorno-karabakh-azerbaijan/old-conflict-new-armenia-view-baku> (Hämtad 2019-08-15)

Interpol, *Armenia*, [odaterad], <https://www.interpol.int/Who-we-are/Member-countries/Europe/ARMENIA> (Hämtad 2019-08-16)

JAMnews, *After the revolution: the first year in the new Armenia*, 2019-04-25, <https://jam-news.net/after-the-revolution-the-first-year-in-the-new-armenia/> (Hämtad 2019-08-15)

JAMnews, *Officials, staff of Armenian judicial system resign en masse*, 2019-06-15, <https://jam-news.net/officials-staff-of-armenian-judicial-system-resign-en-masse/> (Hämtad 2019-06-15)

News.am, *Attorney General: Lowest murder rate recorded in Armenia last year*, 2019-05-02, <https://news.am/eng/news/510438.html> (Hämtad 2019-08-15)

News.am, *Prosecutor General: Crimes in Armenia increase by 11.2% in 2018*, 2019-05-02, <https://news.am/eng/news/510408.html> (Hämtad 2019-08-15)

Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), *Armenia Continues Systematic Anti-Corruption Campaign*, 2018-07-27, <https://www.occrp.org/en/27-ccwatch/cc-watch-briefs/8395-armenia-continues-systemic-anti-corruption-campaign> (Hämtad 2018-08-16)

Overseas Security Advisory Council (OSAC), *Armenia 2019 Crime & Safety Report*, 2019-01-03, <https://www.osac.gov/Content/Report/a2543779-aada-49c6-b4ec-15f4aeac9415> (Hämtad 2019-08-16)

Transparency International (TI), *Armenia*, 2018, <https://www.transparency.org/country/ARM> (Hämtad 2019-08-15)

Utrikespolitiska institutet (UI), Landguiden [betaltjänst], *Sociala förhållanden*, 2016-06-16, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/armenien/sociala-forhallanden/> (Hämtad 2019-08-16)

UI, Landguiden [betaltjänst], *Modern historia*, 2017-04-30, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/armenien/modern-historia/> (Hämtad 2019-08-13)

UI, Landguiden [betaltjänst], *Politiskt system*, 2018-12-10, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/armenien/politiskt-system/> (Hämtad 2019-08-15)

Muntliga källor

Armenien, Investigative Committee, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03

Armenien, justitiedepartementet, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03

Armenien, åklagarmyndigheten, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03

Human Rights Defender (HRD), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-03

Internationell organisation, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02

TI, samtal i Jerevan, Armenien, 2019-04-30

Utländsk beskickning (A), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02

Utländsk beskickning (B), samtal i Jerevan, Armenien, 2019-05-02

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se